

LYDIA DAVIS

*Kakerlakker
om efteråret*

OVERSAT AF KAREN MARGRETHE ADSERBALLE

FORLAGET
VANDKUNSTEN

Fiskebenet

For mange år siden boede min mand og jeg i Paris, hvor vi oversatte kunstbøger. De få penge vi tjente på det, brugte vi på at gå i biografen og på mad. For det meste så vi gamle, amerikanske film, som var meget populære på de kanter, og vi spiste megetude, da det var billigt at gå på restaurant den gang, og ingen af os var særlig gode til at lave mad.

Men en aften tilberedte jeg nogle fiskefileter til aftensmad. Det var meningen, at fileterne skulle være benfri, og alligevel må der have været et lille ben i en af dem, for min mand kom til at sluge det og fik det galt i halsen. Det var aldrig sket for nogen af os før, selvom vi altid havde været bekymrede for det. Jeg gav ham noget brød, og han drak en hel masse vand, men benet sad virkelig fast og rokkede sig ikke ud af stedet.

Mange timer senere, da smerten var taget til, og min mand og jeg blev mere og mere urolige, forlod vi lejligheden og gik ud i de mørke gader i Paris for at finde hjælp. Først blev vi vist hen til en sygeplejerskes stueetagelejlighed, der lå i nærheden, og så sendte hun os videre til hospitalet. Vi gik et stykke vej og fandt hospitalet på Rue de Vaugirard. Det var gammelt og temmelig mørkt, og så ud, som om det var ude af drift.

Indenfor ventede jeg på en klapstol i den store gang nær hovedindgangen, mens min mand sad bag en lukket dør sammen med indtil flere sygeplejersker, der gerne ville hjælpe ham, men ikke kunne foretage sig andet end at overspøje hans hals for så at begynde at grine, ligesom han også selv

grinede efter bedste evne. Jeg fandt aldrig ud af, hvad det var, de alle sammen grinede af.

Til sidst kom der en ung læge, som ledte min mand og mig ned ad utallige lange, øde gange og rundt om et par afsnit af det mørke hospitalsområde til en tom fløj, hvor der var et andet undersøgelseslokale, hvor han opbevarede sine mere særpregede instrumenter. Hvert instrument krummmede på forskellige måder, men endte alle sammen i en slags krog. Under blot en enkelt lysstråle i det mørke værelse stak han det ene instrument efter det andet ned i min mands hals og gik frem med en intens interesse og entusiasme. Hver gang han indførte et nyt instrument, kom min mand med en halvkvalt lyd og fægtede med begge hænder i luften.

Til sidst fik lægen det lille fiskeben ud og viste det stolt rundt. Vi smilede alle tre og lykønskede hinanden. Lægen ledte os tilbage gennem de øde gange og ud under den hvælvede indgang, der var blevet bygget for at give plads til hestevogne. Der stod vi og talte lidt og betragede de tommel gader i kvarteret, så gav vi hinanden hånden, og min mand og jeg gik hjem.

Mere end ti år er gået siden dengang, og min mand og jeg er gået hver til sit, men fra tid til anden, når vi ses, mindes vi den unge læge. "En glimmende jødisk læge," siger min mand så, der også er jøde.

kraft, at de ikke havde tid til at gå uden om hende, og hun var overrasket over, at de overhovedet var der. Nogle af disse folk vender sig om efter hende og siger: "Du gode Gud!"

Senere, i sine forældres køkken, prøver hun at forklare sin far, hvad det er, der er så svært ved skilsmissen, og bliver sur, da han ikke forstår det, og tager så sig selv i at spise en appelsin i slutningen af sin forklaring, selvom hun ikke kan huske, at hun har pillet den eller overhovedet besluttet sig for at ville spise den.

Kakerlakker om efteråret

På den hvidmalede så på en dør, der aldrig bliver åbnet, en tyk streg af små, sorte korn – kakerlakkers lort.

De bygger rede i kaffefiltrene, i flætværket på kurveteoderne og i revnen øverst på en dør, hvor man i lyset fra lommelygten kan se en skov af ben i bevægelse.

Både lå spredt i mærkelige vinkler over vandet nær Dover Harbor, som kakerlakker der overraskes i køkkenet om natten, før de løber deres vej.

De yngste er så kvikke, så livlige, så oplagte.

Den ser hånden nærmere sig og løber den anden vej. Der er for langt, eller også er den ikke hurtig nok. Samtidig beundrer vi en sådan vilje til at leve.

Jeg er på vagt over for små ting i bevægelse og snurrer rundt efter et svævende støvflug. Jeg er på vagt over for mørke plæster mod en lysere baggrund, men det er kun roserne på mit hovedpudebeträk.

En ny efterårsstilhed om aftenen. Vinduerne i kvarteret er lukkede. Fra ruderne strømmer en klogtlig ind i værelset. Bag en skabsdør sidder de på hug i en lang æske og spiser spaghetti.

Dødens stilled. Når den lille skabning ikke bevæger sig bort fra den sænkede hånd.

Vi nærer respekt for så rapfodede skurke, så hurtigere løbere, så kluge tyve.

Inde i en hvid papirpose høres lyden af et væsen, der kradser – et dyr, tror jeg. Men da jeg tømmer posen, vælter en hel hær af dem ud fra rugbrødsskorpden, som rugkerner spredt over køkkenbordet, som rosiner.

Fed, halvt udvokset, med en skinnende, sort ryg, standser den brat op i sin vilde flugt og apprøver næsten samtidig andre begægelser, en radiobil, der på stedet bumper op og ned på den hvide opvaskebakke.

Her i revnen øverst på døren, hvor de bevæger sig rundt, er et væld af dem bevidste om vores tilstedevarelse bag lommelygtens skær.

Det er i det øjeblik, hvor den tøver, at du opfatter den som et intelligent væsen. Mellem pausen og dens ændrede retning er du sikker på, at der har fundet en skyndsom overvejelse sted.

De spiser, men efterlader ingen spor efter sig, tror vi. Og dog, her på bladets kant, små halvmåner – deres gradvise bid.

Den er som en fortættet skygge. Se hvordan skyggen ved vinsesrevnen kommer ud fra væggen og stikker af!

I papfælden er fem eller seks af dem blevet fanget – låst fast i mærkelige vinkler, endnu i live i deres uhylige stilled, i æsken der minder om et barns miniatureteater.

Som jeg dog føler mig venligt stemt over for andre insekter – et dyr, tror jeg. Men da jeg tømmer posen, vælter en hel hær af dem ud fra Roquefort-osten, lå de spredt over brættet i mærlige vinkler, som køer, der græsser, eller skibe på havet. ikke på at løbe væk!

I slutningen af måltidet blev ostene stillet frem. Alle hvide, bortset fra Roquefort-osten, lå de spredt over brættet i mærlige vinkler, som køer, der græsser, eller skibe på havet.

Efter en uge tager jeg et glemt stykke brød ud af ovnen, hvor de har været på besøg – nu er det tørt, en stump brun knipper.

Det hvide efterårslys om eftermiddagen. De sover bag et barns tegning på køkkenvæggen. Jeg banker let på samtlige stykker papir, og de vælter frem fra hjørnerne af billeder, der allerede er fyldt med stjerneskud, missiler, maskinpistoler, landminer …

Kommunal beskæftigelse

I årevis var de sindssyge spærret inde sammen på psykiatriske hospitaler på øer i New York Harbor. Så løslod de kommunale myndigheder en stor del af dem, så de kunne have en beroligende effekt på andre.

For nogle af de sindssyge er det naturligtvis intet problem at have to jobs på én gang, som de udfører samtidig ved at tage mærkelige hatté på, mens de springer rundt eller slæber sig af sted.

Overall i byen er der gamle, sorte kvinder, som er blevet ansat til at ringe til folk klokken syv om morgenen for med dæmpet stemme at spørge efter Lisa. Dette giver dem arbejde, som de kan udøvere derhjemme. Disse kvinder er en del af et større korps af kommunalt beskæftigede, der er blevet hyret til at ringe op til forkerte numre. Den, der tjener mest af dem alle, er en inder, som er god til at insistere på, at han ikke har rimet til det forkerte nummer.

Andre – mest ældre mennesker – er blevet ansat til at more os ved at tage mærkelige hatté på. De har iført sig dem, som var de komplet uansvarlige for, hvad der sker oven over deres øjenbryn. To hatte vipper frem og tilbage, side om side – en Hornburg, højt oppe på en gammel mand, og en sort, sløret sag med kirsebær på en lille kvinde – og under hattene skænnes de gamle mennesker. En anden gammel kvinde, krumbøjet og svag, krydser langsomt gaden foran vores bil og ser vred ud over, at hun er blevet tvunget til at have en stor, kegleformet, rød hat på, der presser sig hårdt ind mod hendes pande. Endnu en gammel kvinde går på et glat fortov og er forsigtig med, hvor hun sætter sine fodder. Hun har ikke nogen hat på, for hun har mistet sit job.

Folk af alle aldre er blevet ansat af kommunen til at lade, som om de er sindssyge, så resten af os kan føle os normale. Nogle af de sindssyge er også tiggere, så vi andre, udover at føle os normale, også kan føle os rigt. Der er kun et begrænset antal jobs ledige som sindssyge. Disse jobs er alle blevet taget.

LYDIA DAVIS

Den trettende kvinde

OVERSAT AF
KAREN MARGRETHE ADSERBALLE

I Forlaget Vandkunstens serie
Store fortællere i lommeformat:

H.C. ANDERSEN, Skæve skrifter
INGEBORG BACHMANN, Simultan
ALBERT COSSERY, Mennesker glemt af Gud
LYDIA DAVIS, Kakerlakker om efteråret
LYDIA DAVIS, Den trettende kvinde
VLADIMIR NABOKOV, Timer i litteratur
LJUDMILA PETRUSJEVSKAJA, Der var engang en kvinde,
som ville slå sin nabos baby ihjel
JOSEPH ROTH, Kong Salomons tempel i Berlin
JOSEPH ROTH, Leviathan
ANNIE SAUMONT, En duft af lavendel
ÉMILE ZOLA, For en nats kærlighed

FORLAGET
VANDKUNSTEN

Kød, min mand

Da min mand var barn, var hans livret sprængt oksekød. Det fandt jeg ud af i går, da nogle venner kom forbi, og vi begyndte at tale om mad. På et tidspunkt spurgte de, hvad vores livretter var, da vi var børn. Jeg kunne ikke komme i tanker om nogle, men min mand behøvede ikke at tænke, for han svarede.

»Sprængt oksekød,« sagde han.

»Sprængt oksekød med et æg overpå!« tilføjede en af vores venner.

Min mand spiste ofte på cafeteriaer, før vi mødtes. Der var to, han kunne lide, men han foretrak det, hvor de lavede en usædvanlig god, varm roastbeefsandwich. Han holder stadig af et godt stykke roastbeef eller en bøf eller hamburger med sovs og krydderier, grillet udendørs sammen med løg og peberfrugt på spyd.

Men det er mig, der tilbereder de fleste af hans måltider nu. Jeg laver ofte retter helt uden kød, da jeg ikke mener, at kød er godt for os. Ofte er der heller ikke skaldyr i, da de fleste skaldyr heller ikke er gode for os, og der er næsten aldrig nogle fisk i, dels fordi jeg ikke kan huske, hvilke fisk, der er ufarlige at spise, og hvilke der absolut ikke er det, men mest fordi han kun kan lide fisk, når det bliver serveret på en restaurant eller tilberedt på en sådan måde, at han ikke ved, at det er fisk. Ofte er der heller ikke ost i vores måltider på grund af problemet med fedt. Jeg laver for eksempel en gryderet med brune ris til ham eller rodfrugter med persillesause

eller kålrabisuppe med irsk stuvning eller gratin med hvide bønner og aubergine eller polenta med krydrede grøntsager.

»Hvorfor laver du ikke den mad, jeg kan lide?« spørger han mig af og til.

»Hvorfor kan du ikke lide den mad, jeg laver?« svarer jeg.

Engang marinerede jeg nogle tykke stykker tofu i tamari-sauce, champagneedde, rødvin, ristet merian og tørrede, kinesiske svampe, som havde simret i vand. Jeg lod dem ligge i marinaden i fire eller fem dage, og serverede dem så for ham, fintskærne, i en sandwich med peberrod og mayonnaise, rød-løgsskiver, salat og tomat. Først sagde han, at tofuen stadig-væk var kedelig, hvilket er, hvad han altid siger om tofu, så sagde han, at han på den anden side alligevel ikke ville have

kunnet smage tofuen, hvis ikke han havde vidst, at den var der, da der var så mange andre ting i sandwichen. Han sagde, at det ikke gjorde noget og sagde så, at han vidste, at tofu var godt for ham.

Nogle gange kan han lide det, jeg laver, og hvis han er i godt humør, siger han det. Engang lavede jeg en agurkesalat med fetaost og rødløg til ham, og den kunne han godt lide og sagde, at den smagte græsk. En anden gang lavede jeg en limsesalat med peberfrugt og mynte til ham, og den kunne han også godt lide, selv om han sagde, at den smagte af jord.

Men generelt kan han ikke lide det, jeg tilbereder, lige så godt som det han plejede at spise på cafeteriaer og slet ikke lige så godt som det, han plejede at lave til sig selv, før han mødte mig.

For eksempel plejede han at lave oksekødstroulaade stegt i marsalausæ. Han tog nogle tynde skiver okseinderlår eller

oksefilet, dryssede dem med mel, panerede en af siderne med knuste dildfrø, viklede dem rundt om italiensk pølefårs, og spiddede dem med tandstikker. Så sautede han dem i smør og lod dem simre i brun marsalausæ med svampe. Han lavede også kalveroulade fyldt med prosciutto og gruyère. En anden livret var kalve-, svine- eller oksefårsbrod. Det indeholdt hvidløg, rosmarin, to æg og fuldkornsrasp. Han lagde røget bacon under og oven på det.

Nu er det farsbrod, jeg laver til ham, af hakket kalkun. Det har også champignoner, frisk fuldkornsrasp og hvidløg i, men i andre henseender er det ikke det samme. Jeg tilbereder det med æg, selleri, porrer, sød, rød peberfrugt, salt og peber og et stænk muskat.

Udenfor, på terrassen, spiser han det og siger ingenting, skuer ud over vandet bag piletraet. Han er rolig og eftertænksom. Jeg tror ikke, han er rolig, fordi han får så meget mindre kød, men fordi han lærer sig selv at acceptere det, jeg gør. Han bryder sig ikke om det, men ved, at jeg mener, at jeg gør det for hans eget bedste.

Når han ikke siger noget om kalkunfarsbrodet, udspørger jeg ham, og når jeg presser ham til at svare, siger han, at det er okay, men han er ikke begejstret for det. Han undskylder sig ved at sige, at han generelt ikke bliver særlig begejstret over mad. Det er jeg uenig i, da jeg har set ham være begejstret over mad, bare næsten aldrig over det, jeg serverer for ham. Faktisk kan jeg kun komme på ét eneste tilfælde, hvor han blev begejstret for, hvad jeg serverede for ham.

Det var den aften, jeg lavede polenta og krydrede grøntsager til aftensmad, skønt det ikke var det, der begejstrede ham.

Polettaen, der flød ud i en bred, okkerfarvet cirkel under dyn-
gen af rødbrunne grøntsager, så besynderlig ud og minde os
begge om en kokasse. Men da han havde spist noget af den,
sagde min mand, at den smagte bedre end den så ud, hvilket
han har sagt før om andre af mine retter. Kogebogen havde
foreslægt en bestemt dessert til polentaen: en kølig, moden
pære med valnødder. Da vi satte os ned for at spise, fortalte
jeg min mand, hvad jeg havde planlagt til dessert, men at jeg
ikke orkede at køle pæren ned.

Det er et af mine problemer som kok – at jeg ikke orker
at tilberede hver enkel ting, som den bør tilberedes. Jeg lader
ikke til at forstå vigtigheden af detaljer, i madlavning. Det gør
min mand, og da jeg fortalte ham om min plan for desserten,
rejste han sig fra bordet med det samme og lagde pæren i fry-
seren for at køle den ned.

Da vi gik i gang med at spise pæren og valnødderne, gjorde
kontrasten mellem frugtens kølige, saftige sødme og nød-
dernes varmere, olierige duft min mand så begejstret, at han
forestillede sig andre desserter med frugt – pocherede fuge-
ner med ingefær, abrikosbeigneter og udskårne blodappelsi-
ner med pekannødder. Han var unægteligt mere begejstret for
denne dessert end for noget som helst andet, jeg havde serve-
ret for ham. Men han var jo den, der havde lagt pæren i fry-
seren, og nu er det gået op for mig, at når han selv tager del i
madlavningen eller i hvad som helst andet for den sags skyld,
så er han mere tilbøjelig til at kunne lide det.

Jack på landet

Henry møder Jack på gaden og spørger ham, hvordan hans
weekend med Laura gik. Jack siger, at han ikke har talst med
Laura i mindst en måned. Henry er vred. Han tror, at Ellen
har løjet for ham om Laura. Ellen siger, at hun har sagt sand-
heden: Laura fortalte hende i telefonen, at Jack skulle komme
og besøge hende i weekenden i hendes hus på landet. Henry
er stadigvæk vred, men nu er han vred, fordi han tror, Laura
loj over for Ellen, da hun fortalte hende, at Jack skulle besøge
hende i weekenden. Det er i det øjeblik, at Ellen, pinligt be-
rørt, indser, at hun har taget fejl: der er mere end en Jack på
spil. Det eneste Laura sagde, var, at Jack skulle komme og be-
søge hende i weekenden, men det er ikke den Jack, Ellen og
Henry kender, men den Jack som kun Ellen kender, og det
kun overfladisk, som skulle komme op til Lauras hus på lan-
det. Lidt betænkeligt forklarer hun Henry det. Nu er Henry
endnu mere vred end før, men han er vred, fordi Laura er be-
gnydt at ses med en Jack, han ikke kender, i stedet for den
Jack, han kender. Han er vred, fordi den Jack, han kender, er
en af Lauras gamle venner, hvorimod den Jack han ikke ken-
der, må være en ny elsker. Henry erkærer, at han aldrig vil
tale med Laura igen bortset fra at bede hende om at returnere
hans nøgler. Han vil slette hende fra sin adressebog og nægte
at høre hende omtalt af Ellen eller af den Jack, han kender.
Henry ved ikke, eftersom han ikke vil tale med Laura, at der
i virkeligheden er en tredje Jack på spil, til den anden Jacks
store sorg, for Lauras følelser har allerede forvildet sig væk

fra den Jack, som Ellen kun kender overfladisk, og som Henry ikke kender, og knyttet sig til en Jack på landet, ukendt for dem alle.

Foucault og blytant

Sad ned for at læse Foucault med blytant i hånd. Væltede glas med vand på gulv i venteværelse. Lagde Foucault og blytant, tørrede vand op, fyldte glas igen. Sad ned for at læse Foucault med blytant i hånd. Holdt inde for at skrive note i notesbog. Greb Foucault med blytant i hånd. Advokat gjorde tegn fra døråbning. Lagde Foucault og blytant såvel som notesbog og blyant. Sad med advokat for at diskutere konfliktfyldt situation i form af mange ophedede skændier. Advokat påviste fare, fik advarselslamper til at blinke. Forlod advokat, gik hen til metro. Sad i kupé i metro, fandt Foucault og blytant frem, men læste ikke, tænkte i stedet på konfliktfyldt situation, advarselslamper, det nylige skænderi vedrørende at rejse; skænderi i sig selv blev en form for rejse, hvor sætning fragtede debattører videre til den næste sætning, næste sætning til næste, og til sidst var debattører ikke længere der, hvor de var begyndt, var også trætte af at rejse og af at tilbringe så lang tid ansigt til ansigt i hinandens selskab. Adskillige stop med mætro med skænderi i tankerne, holdt op med at tænke og åbne Foucault. Syntes at Foucault på fransk var vanskelig at forstå. Korte sætninger lettere at forstå end lange. Visse lange var forståelige, stykke for stykke, men meget lange, glemt begyndelse, før slutning nået. Gik tilbage til begyndelse, forstod begyndelse, læste videre og glæmte igen begyndelse, før jeg nåede til slutning. Læste videre uden at gå tilbage og uden at forstå, uden at huske og uden at lære, blytant ubrugt i hånd. Nåede til sætning, der var forståelig, lavede blyantsmærke i

margin. Mærket indikerede forståelse, indikerede yderligere fremskridt i bog. Så op fra Foucault, så på andre passagerer. Tog notesbog og pen frem for at tage notater om passagerer, lavede tilfældigt blyantsmærke i margin af Foucault, lagde notesbog, viskede mærke ud. Førte tanker tilbage til skænderi. Skænderi ikke kun et befordinngsmiddel, der fragtede debattører fremad, men også ligesom planten, der skød op som et hegn og til at begynde med kun omgav debattører sparsomt, lidt lys trængte igennem, så tættere, holdt lysetude eller for mørkede lyset. I slutningen af skænderi kunne debattører ikke komme ud af indhegning, kunne ikke komme væk fra hinanden, og lyset var dæmpet. Tænkte på et spørgsmål at stille om skænderi, fandt notesbog og kuglepen frem og skrev ned. Lagde notesbog til side og vendte tilbage til Foucault. Forstod bedre, på hvilke punkter Foucault sværere at forstå og på hvilke punkter lettere: sværere at forstå, når sætning var lang og det navneord, der angiver sætningens grundled, var efterladt i begyndelsen, erstattet af maskulint eller feminint stedord, glemte så, hvilket navneord, stedordet erstattede, og var kun i selskab med et stedord på rejse gennem sætningen. Nogle gange veg stedordet pladsen for nyt navneord midt i sætningen, nyt navneord derimod erstattet af nyt stedord, som blev der indtil sætningens slutning. Endvidere sværere at forstå, når sætningens grundled var et navneord som tanke, fravær, jura; lettere at forstå, når grundled var et navneord som strand, bølge, sand, sanatorium, pension, dør, gang eller embedsmand. Før og efter sætning med sand, embedsmand eller pension, fulgte sætning om tiltrækning, forsamling, tomhed, fravær eller jura, så forståede dele af bogen blev adskilt af ikke

forståede dele. Lagde Foucault og blyant, tog notesbog frem og noterede, hvad der i det mindste indtil nu var forstået om mangel på forståelse i læsningen af Foucault, så op på andre passagerer, tænkte på skænderi igen, gjorde notat om samme spørgsmål om skænderi som før, skønt det nu var et andet ord, jeg fremhævede.

Musene

Der bor mus i vores vægge, men de ulejliger ikke vores køkken. Det er vi glade for, men kan ikke forstå, hvorfor de ikke kommer ind i vores køkken, hvor vi har sat fælde op, siden de kommer ind i vores naboers køkkener. Selv om vi er glade for det, er vi også irriterede over det, for musene opfører sig som om, der er noget galt med vores køkken. Hvad der gør det endnu mere forvirrende er, at vores hus er langt mere rodet end vores naboers. Der ligger mere mad og flyder i vores køkken, der er flere knummer på køkkenbordene og flere ulækre løgrestre, der er blevet sparket ind for fodem af køkkenskabene. Faktisk er der så mange madrester i køkkenet, at jeg kun kan forestille mig, at musene er slætt ud af det. I et rent køkken er det en udfordring for dem at finde mad nok til at overleve til foråret, nat efter nat. De jager tålmodigt og gnaver time efter time, indtil de er tilfredse. Men i vores køkken står de over for noget, der er så ude af proportioner med deres hidtidige erfaring, at de ikke kan håndtere det. De vover sig måske et par skridt derud, men snart vil lugten og det overvældende syn drive dem tilbage til deres huller, utilpas og flove over ikke at kunne smuse rundt, som de burde.

Den trettende kvinde

I en by hvor der boede tolv kvinder, var der også en trettende. Ingen ville indrømme, at hun boede der, hun fik ingen post, ingen talte om hende, ingen sprugte efter hende, ingen solgte brød til hende, ingen købte noget af hende, ingen besvarede hendes blik, ingen bankede på hendes dør; regnen faldt ikke på hende, solen skinnede aldrig på hende, daggyret brød aldrig frem for hende, aftenen skumrede aldrig for hende; for hende gik ugerne ikke; årene rullede ikke hen; hendes hus var unummereret, hendes have forsømt, hendes sti ikke betrædt, hendes seng ikke sovet i, hendes mad ikke spist, hendes tøj ikke brugt; og til trods for alt dette fortsatte hun med at bo i byen uden at føle sig krænket over, hvad den udsatte hende for.

Vores venlighed

Vi stræber efter at være venlige mod alle mennesker i hele verden. Men er alligevel urenlig mod vores egen mand, det menneske, der står os nærmest. Men vi er overbeviste om, at han forhindrer os i at være venlige mod alle andre i hele verden. Fordi vi tror, at han ikke vil have, at vi lærer disse andre mennesker at kende! Han så helst, at vi blev derhjemme. Han siger, at bilen er gammel. Vi ved, at han i virkeligheden ville foretrække, at vi kun stiftede bekendtskab med ganske få mennesker i verden, sådan som han gør. Men det, han i stedet siger, er, at bilen ikke vil bringe os særlig langt. Vi ved, at han ville foretrække, at vi tog os af vores hjem og af vores familie. Vores hus er ikke rent, i hvert fald ikke helt rent. I vores familie er vi heller ikke helt rene. Vi mener, at bilen vil være os til nytte. Men han tror, at vi måske har lyst til at gå ud og være venlige mod andre mennesker, blot fordi vi foretrækker ikke at være derhjemme, for vi ikke vil nøjes med at skulle være venlige mod disse tre mennesker, af alle mennesker de tre, som det er sværest at være venlig mod, for vi kan let være venlige mod så mange andre mennesker, for eksempel dem vi møder i de butikker, hvor vi tager hen, for der kan bilen bringe os hen i god behold, som han siger.

En naturkatastrofe

I vores hjem ved det stigende hav kan vi ikke klare den meget længere. Kalden og fugten vil utriveligt få bugt med os til sidst, for vi kan ikke længere tage af sted: kulden har fået den eneste vej, der fører væk herfra, til at slå revner, havet er steget og har lagt sig i revnerne nede ved sumpen, hvor der ikke er ret dybt, er sunket og har fyldt saltkristaller i revnerne, er steget igen og gjort vejen ufremkommelig.

Havet skyller op gennem rørene og ud i vores håndvaske, og vores drukkevand bliver til brakvand. Nogle gange ducker bloddyr op på pladsen foran huset og i haven, og vi kan ikke tage et skridt uden at knuse deres skaller. Hver gang det er højrende, skyller havet ind over vores grund og efterlader vandpytter mellem rosenbuskene og i furerne i vores rugmark, når det bliver ebbe. Vores såsæd er blevet skyldet bort; kagerne har spist den smule, der var tilbage.

Nu er vi flyttet ind i værelserne ovenpå i huset og står ved vinduet og betrænger fiskenes stryge forbi ferskentræts grene. En ål under trillebøren titter frem.

Alt, hvad vi vasker og hænger til tørre i vinduet ovenpå, frys til: vores skjorter og bluser antager mærkelige, forvredne former på tørresnoren. Det tøj, vi har på, er altid fugtigt nu, og saltet gnider sig mod vores hud, indtil vi er røde og ømme. Nu bliver vi i sengen det meste af dagen, under tunge, sure tæpper: travæggene er gennembrødt; havet kommer ind gennem revnerne i vindueskarmene og pibler ned på gulvet. Tre af os er døde af lungbetændelse og bronkitis på forskel-

lige tidspunkter af morgenen, før dagry. Der er kun tre tilbage, og vi er alle svage, sover kun let, kan ikke tænke uden at blive forvirrede, taler ikke og kan næsten ikke se lys og mørke længere, kun mathed og skygge.

Besynderlig opførsel

Se bare, hvordan man kan klænde omstændighederne. Jeg er i virkeligheden ikke noget mærkeligt menneske, hvis jeg prøver flere og flere små stykker trævlet Kleenex ind i øerne og binder et tørklæde om hovedet: da jeg boede alene, havde jeg al den stilhed, jeg havde brug for.

I Garment District

I årevis har en mand leveret tøj i Garment District; hver morgen hænger han det samme tøj på et garderobestativ og ruller det gennem gaderne til en butik, og hver aften frager han det tilbage til lageret igen. Dette sker, fordi der er en konflikt mellem butikken og lageret, som ikke kan løses: butikken bængeter, at den nogensinde har bestilt tøjet, der er dårligt faktureret og lavet af billige materialer og nu for længst er gået af mode; lageret derimod vil ikke tage ansvar for det, da tøjet ikke kan leveres tilbage til grossererne, som ikke kan bruge det til noget. For manden betyder alt dette intet. Det er ikke hans tøj, han bliver betalt for sit arbejde, og han agter at forlade firmaet snart, selv om det rette øjeblik endnu ikke har indfundet sig.

Uenighed

Han sagde, at hun var uenig med ham. Hun sagde nej, det ikke var rigtigt, han var uenig med hende. Det drejede sig om døren med trådnettet. At den ikke skulle stå åben, var hendes idé på grund af fluerne; hans var, at den kunne stå åben først på morgenen, når der ikke var fluer på terrassen. De fleste fluer kom alligevel fra andre steder i bygningen, sagde han; i virkeligheden lod han sikkert flere slippe ud end ind.

Skuespillerne

I vores by er der en skuespiller, H. – en høj, fræk og febrilsk type – som spiller for fulde huse, når han spiller rollen som Othello, og som kinderne her er meget begejstrede for. Han er flot nok sammenlignet med andre mænd, skønt hans næse er noget bred og hans torso ret kort i forhold til hans højde. Hans skuespil er stift og usleksibelt, hans gestik tydeligvis til-lært og mekanisk, og alligevel er hans røst kraftig nok til, at man glemmer alt dette. De aftener, hvor han er ude af stand til at komme ud af sengen på grund af sygdom eller forgiffning – og det sker oftere, end man skulle tro – bliver hans rolle over-taget af J., hans doubleant. Men J. er lille og bleug, komplet uegnet til rollen som maurer; hans ben ryster, når han går på scenen og står ansigt til ansigt med de mange tomme sæder. Han stemme når knap nok ud over de forreste stolerækker, og hans små hænder flagrer nyttesløst rundt i den tilrøgede luft. Vi føler udelukkende medlidenhed og irritation, når vi betragter ham, og bliver alligevel ubeskriveligt røte i slutningen af stykket, som om noget tilbageholdende og tungsindigt i Othellos personlighed er blevet overført til os mod vores vilje. Men H.'s og J.'s manerer og færdigheder – som vi analyserer omhyggeligt, når vi ses om eftermiddagen og endda tænker på, når vi er alene efter aftensmaden – synes pludselig ubertydelige, når den store Sparr kommer inde fra byen og virkelig opträder som Othello. Så bliver vi forførte, så følelsesmæssigt udmattede, at det er umuligt at tale om, hvad vi føler. Vi er næsten taknemmelige, når han er taget af sted, og vi er blevet

ladt tilbage med H. og J., ufuldkomne som de er, for dem ken-
der vi og føler os trygge ved, de er vores egne.

Udflygten

Et vredesudbrud nær vejen, en afvisning af at tale på stien, en stilhed i fyreskovene, en stilhed over den gamle jernbanebro, et forsøg på at være venlig i vandet, en afvisning af at stoppe skænderiet på de flade sten, et vredesskrig på den stejle jordbred, en gråd i kraftet.

En stilling ved universitetet

Jeg tror godt, jeg ved, hvad jeg er for en type. Men så tænker jeg, denne fremmede vil forestille sig noget helt andet om mig, når han eller hun hører hvis ikke det ene så det andet, der taler til min fordel, for eksempel at jeg har en stilling ved universitetet: det, at jeg har en stilling ved universitetet, må betyde, at jeg er den type, der har en stilling ved universitetet. Men så må jeg til min egen overraskelse indrømme, at det faktisk er rigtigt, at jeg har en stilling ved universitetet, når alt kommer til alt. Og er det sandt, så er jeg måske virkelig den type, man forestiller sig, når man hører, at vedkommende har en stilling ved universitetet. Men på den anden side ved jeg, at jeg ikke er den type, jeg selv ville forestille mig, når jeg hører, at en eller anden har en stilling ved universitetet. Så går det op for mig, hvad problemet er: når andre karakteriserer mig på den måde, synes de at beskrive mig fuldt og helt, mens de faktisk ikke gør det, og en komplet beskrivelse af mig ville inkludere sandheder, der virker temmeligt uforenelige med den kendsgerning, at jeg har en stilling ved universitetet.